

A Critical Review on the Book *Macroeconomics*

Farhad Tarahhomi*

Mohsen Bahmani**

Abstract

The present article reviews Jones *Macroeconomics*, translated by Jahangard and Keramatfar. In this regard, an attempt has been made to examine the book in terms of content and translation using an analytical-descriptive method. Content analysis of the work indicates its usefulness for teaching at the university. Introducing the DSGE model in a fluent and simple way for undergraduate students, which is described with a practical example, is the most important achievement of the book. Also, the concepts of macroeconomics are presented simply and according to the revealed facts. Lack of attention to solving numerical examples as well as expressing different economic schools and the role of books in this regard are among the shortcomings of the main text. Publishing a book in Persian is valuable because of the analysis of the new Keynesian approach. However, translating a book has many drawbacks that in some cases make it difficult to read and understand. In addition, parts of the original version that are necessary to understand the content have not been translated. Therefore, it is suggested that the translated text be re-edited.

Keywords: Book Review, Content Evaluation, Formal Evaluation, Macroeconomics, The New Keynesian School.

* Assistant Professor in Economics, Postdoctoral Researcher at Alzahra University, Tehran, Iran
(Corresponding Author), f.tarahomi@alzahra.ac.ir

** M.A. in Economics, Ph.D. Student in Shahid Chamran University, Ahwaz, Iran,
mohsen.b1366@chmail.ir

Date received: 06/01/2023, Date of acceptance: 29/04/2023

نقد کتاب اقتصاد کلان

فرهاد ترحمی*

محسن بهمنی**

چکیده

در مقاله حاضر به نقد کتاب اقتصاد کلان جونز، که جهانگرد و کرامت‌فر آن را ترجمه کرده‌اند، پرداخته شده است. در این زمینه، کوشش شده است، با استفاده از روش تحلیلی - توصیفی، این کتاب از نظر محتوا و ترجمه بررسی شود. تحلیل محتوای اثر بیان‌گر مفید بودن آن برای تدریس در دانشگاه است. معرفی مدل «DSGE» به صورت روان و ساده برای دانشجویان مقطع کارشناسی، که به هم‌راه یک نمونه کاربردی تشریح شده است، مهم‌ترین دستاورد کتاب محسوب می‌شود. هم‌چنین، مفاهیم اقتصاد کلان به سادگی و با توجه به حقایق آشکار شده ارائه شده است. توجه نکردن به حل مثال‌های عددی و هم‌چنین بیان مکاتب مختلف اقتصادی و نقش کتاب در این خصوص از کاستی‌های متن اصلی به‌شمار می‌آید. انتشار کتاب به زبان فارسی، به دلیل تحلیل‌های رویکرد کینزی‌های جدید، امری ارزش‌مند است، اما ترجمه کتاب دارای نقایص بسیاری است که در برخی موارد خوانش و فهم آن را با مشکل مواجه می‌کند. ضمن این‌که بخش‌هایی از نسخه اصلی، که برای فهم مطالب ضروری است، ترجمه نشده است. بنابراین، پیش‌نهاد می‌شود متن ترجمه شده مجدداً ویراستاری شود.

کلیدواژه‌ها: ارزیابی شکلی، ارزیابی محتوایی، اقتصاد کلان، مکتب کینزی جدید، نقد کتاب.

* استادیار علوم اقتصادی، پسادکترای دانشگاه الزهراء، تهران، ایران (نویسنده مسئول)،

f.tarahomi@alzahra.ac.ir

** کارشناس ارشد علوم اقتصادی، دانشجوی دکتری دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران،

mohsen.b1366@chmail.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۶، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۰۹

۱. مقدمه

اقتصاد کلان در دهه‌های اخیر دچار تحولات عمیق و گسترده‌ای شده است؛ این تحولات زمینه مناسبی برای طرح موارد نوین، به‌خصوص در متون درسی، فراهم کرده است. بنابراین، ضروری است که کتب درسی به‌صورت مداوم و مستمر به‌هنگام شوند. به‌علاوه، باوجود انتشار کتب مختلف در زمینه اقتصاد کلان در ایران، وجود مکاتب مختلف در این خصوص ایجاب می‌کند که دانشجویان و علاقه‌مندان با نگرش‌های مختلف موجود در زمینه اقتصاد کلان آشنا شوند. به‌طور کلی، به‌هنگام مطالعه یک کتاب، به‌خصوص یک کتاب درسی، خواننده سعی می‌کند، ضمن دریافت اطلاعات و اندیشه‌های موجود در اثر، آن را با آگاهی‌های قبلی خود مقایسه کند. از آن‌جاکه کتاب موردنظر کاربرد درسی در سطح دانشگاهی دارد، انتظار می‌رود بیان مفاهیم آن با دقت بیش‌تری صورت پذیرد. با توجه به این نکته و تجربه موجود در کتب درسی رشته اقتصاد در ایران، دو رویکرد وجود دارد: نوع اول، اقتباس اثر است؛ بدین معنی که مترجمان، ضمن استفاده از متن اصلی، داده‌ها یا مصداق‌های مربوط به اقتصاد ایران را به متن اضافه می‌کنند. در این رویکرد، امکان ویرایش یا حذف برخی فصل‌ها نیز برای مترجم وجود دارد. نمونه این روش را می‌توان در اقتباس کتاب *اقتصاد مدیریت* سالواتوره (Salvatore) مشاهده کرد که خورشیدی و سلطانی انجام داده‌اند. نوع دوم، ترجمه یک متن درسی است. در این حالت، مترجم مجاز به تغییر متن اصلی نیست و صرفاً می‌تواند در موارد لزوم توضیحاتی برای درک بهتر خواننده اضافه کند. از نمونه‌های معروف در این خصوص می‌توان به ترجمه *اقتصاد کلان* منکیو (Mankiw) اشاره کرد که ارباب آن را ترجمه کرده است. از دیگر تلاش‌های انجام‌گرفته در این زمینه کتاب *اقتصاد کلان* جونز (Jones) است با ترجمه جهانگرد و کرامت‌فر. آنچه از عنوان اثر برمی‌آید رویکرد دوم (ترجمه) مدنظر بوده است. این کتاب در ۱۳۹۴ به‌هممت انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی در ۶۹۳ صفحه تدوین و منتشر شده است. ترجمه براساس ویراست سوم کتاب جونز است که در ۲۰۱۴ (۱۳۹۳) منتشر شده است. با عنایت به این‌که فاصله زمانی انتشار به زبان اصلی و ترجمه یک سال است، اثر حاضر می‌تواند بخشی از دانش روز اقتصاد کلان را در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد (با توجه به زمان انتشار کتاب). هدف از مقاله حاضر بررسی انتقادی کتاب *اقتصاد کلان* جونز است که در نه بخش تدوین شده است. درابتدا، پیشینه نقد کتب اقتصاد کلان در ایران با ذکر نمونه‌هایی آورده شده است. سپس، نویسنده کتاب و فصول آن مختصر معرفی شده است. مقایسه محتوای اثر با آثار مشابه بخش بعدی مقاله را تشکیل می‌دهد. بررسی اثر از نظر جامعیت صوری و تطابق با برنامه‌های درسی دوره

نقد کتاب اقتصاد کلان (فرهاد ترحمی و محسن بهمنی) ۵

کارشناسی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری در بخش ششم مقاله آورده شده است. برجستگی‌های محتوایی اثر بخش هفتم مقاله را تشکیل می‌دهد. نقد کتاب به صورت شکلی، که بیش‌تر متوجه مترجمان کتاب است، به صورت محتوایی در بخش هشتم ذکر شده است. بخش نهم نیز به نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادهای اختصاص دارد.

۲. پیشینه نقد کتب اقتصاد کلان در ایران

تاکنون مطالعات معدودی در زمینه داوری یا نقد کتب اقتصاد کلان در کشور انجام شده است که در ادامه به چهار مورد اشاره می‌شود:

واعظ برزانی کتاب *سیر تحول در تجزیه و تحلیل‌های اقتصاد کلان* نوشته گرجی را از نظر صوری و محتوایی بررسی کرده است (برزانی ۱۳۸۷). براساس ارزیابی انجام‌شده، کاستی‌های موجود در فصول مختلف اثر متفاوت است. به علاوه، به نظر ناقد کتاب در موارد متعدد نیازمند ویراستاری است. مهم‌ترین مسئله محتوایی اثر مربوط به نحوه تجزیه و تحلیل و استنتاج‌های هر مکتب اقتصاد کلان در مقایسه با مکاتب دیگر است؛ به گونه‌ای که امکان درک منظم و روش‌مند هر مکتب اقتصاد کلان برای خواننده میسر نیست.

واعظ برزانی و مقدم در مقاله‌ای با نام «ارزیابی تلفیقی آثار و کتب درسی اقتصاد کلان» سی جلد کتاب منتشره در حوزه اقتصاد کلان را ارزیابی کرده‌اند (برزانی و مقدم ۱۳۸۸). نتایج تحقیق آن‌ها نشان می‌دهد، با توجه به ضوابط مربوط به یک کتاب درسی مناسب در اقتصاد کلان، کتب مورد بررسی با وضعیت مطلوب فاصله دارند و مهم‌ترین کاستی کتب ارزیابی شده فقدان نظریه‌های ارزش‌محور و قدرت توضیح‌دهندگی برای محیط اقتصاد کلان ایران بوده است.

واعظ برزانی کتاب *اقتصاد کلان* طیبیان را نقد و بررسی کرده است (برزانی ۱۳۹۲). داوری اثر نشان می‌دهد که از حیث صوری مناسب، ولی از حیث محتوایی فاقد مسائل مهمی هم‌چون رعایت ترتیب، تنظیم، و انسجام جزئی و کلی در طرح موضوعات است.

میرجلیلی دو کتاب *اقتصاد کلان* رحمانی و برانسون را از نظر رویکرد تحلیلی و روزآمدی بررسی کرده است (میرجلیلی ۱۳۹۲). از آن‌جا که رویکرد تحلیلی هر دو متن براساس چهارچوب سنتی در آموزش اقتصاد کلان و طبق رویکرد سنتز نئوکلاسیک کینزی است، نتیجه گرفته است که این دو اثر اندیشه‌های روز اقتصاد کلان را پوشش نمی‌دهند.

مقاله حاضر در جهت تلاش‌های انجام‌گرفته قبلی است، با این تفاوت که بیش‌تر بر نقاط قوت کتاب و کاستی‌های موجود در ترجمه تمرکز شده است.

۳. معرفی و نگرش فکری نویسنده

چارلز جونز، استاد اقتصاد دانشگاه استنفورد، دکترای خود را در ۱۹۹۳ از دانشگاه MIT دریافت کرد. تخصص اصلی او مطالعه رشد اقتصادی در بلندمدت است. او به صورت نظری و تجربی منابع رشد درآمد سرانه را در طی زمان و ریشه تفاوت‌های گسترده در استانداردهای زندگی را در میان کشورها بررسی کرده است؛ ضمن این‌که از روش‌های کلان اقتصادی به منظور تحلیل هزینه‌های سلامت و طول عمر بهره گرفته است. علاوه بر کتاب *اقتصاد کلان*، دیگر اثر معتبر او *مقدمه‌ای بر اقتصاد رشد* است. نگرش فکری او با توجه به متن کتاب کینزی جدید است. مؤلفه کلیدی این نگرش منحنی فیلیپس (Philips) کوتاه‌مدت کینزی جدید (منحنی عرضه کل با شیب صعودی در کوتاه‌مدت) است. در واقع، این مدل بیان می‌کند که تکانه‌های غیرمنتظره (پیش‌بینی نشده) آثار بزرگ‌تری نسبت به تکانه‌های پیش‌بینی شده بر تولید در کوتاه‌مدت دارد. علاوه بر این، برخلاف کلاسیک‌های جدید که نقشی برای سیاست‌های انبساطی در کوتاه‌مدت قائل نیستند، کینزی‌های جدید، به دلیل در نظر گرفتن چسبندگی قیمت‌ها، سیاست انبساطی را در تقویت محصول در کوتاه‌مدت مؤثر می‌دانند. هم‌چنین، طبق این رویکرد، کاهش تورم به کاهش تولید واقعی کوتاه‌مدت منجر می‌شود و نکته مهم این‌که این مدل برای مقابله با مسائل ناشی از کساد بزرگ، به‌ویژه بحران مالی و دام نقدینگی، مجهز شده است (میرجلیلی ۱۳۹۲). از جمله اقتصاددانان این مکتب، که در خصوص موارد بالا کتبی منتشر کرده‌اند، می‌توان به تیلور (Taylor)، ویلیامسون (Williamson)، رومر (Romer) و میشکین (Mishkin) اشاره کرد.

۴. تبیین انگیزه نقد کتاب و معرفی مختصر آن

محور اصلی‌ای که بسیاری از اقتصاددانان کلان بر آن تأکید دارند کاربردی بودن اقتصاد کلان، قدرت توضیح‌دهندگی، و تبیین علت نوسان‌های اقتصادی است. در این زمینه اسنودان و وین بیان می‌کنند: «تحلیل اقتصاد کلان به دنبال تبیین علت نوسان‌های کوتاه‌مدت تولید ناخالص داخلی یا چرخه‌های تجاری و عوامل تعیین‌کننده روند بلندمدت تولید ناخالص داخلی یعنی رشد اقتصادی است» (Snowdon and Vane 2005). بلانچارد بر آن است که اقتصاد کلان یک علم دقیق و نظری خاص نیست، بلکه علمی کاربردی است که در آن ایده‌ها، نظریه‌ها، و مدل‌های اقتصادی در برابر حقایق خارجی ارزیابی می‌شوند و، در نهایت، این ایده‌ها و نظریه‌های اقتصادی تأیید یا رد می‌شوند (Blanchard 2011).

در این خصوص، منکیو می‌گوید: «خداوند اقتصاددانان کلان را روی زمین قرار نداد تا فقط نظریه‌های دقیق را ارائه و آزمون کنند، بلکه آنان را برای حل مشکلات عملی جامعه قرار داد» (Mankiw 2006). او تأکید می‌کند: «دانشجویان، همانند سیاست‌گذاران، علاقه دارند تا دریابند که نظریه‌های اقتصادی چگونه در دنیای واقعی کار می‌کند و چگونه این نظریه‌ها عملکرد اقتصادی را بهبود می‌بخشد». از سوی دیگر، اقتصاد ایران طی سالیان اخیر شاهد مشکلات متنوع در اقتصاد کلان بوده است. بنابراین، باید رویکرد حل مسئله و درمان‌گر به اقتصاد کلان داشت و متونی باید در دانشگاه‌ها تدریس شوند که بتوانند در عرصه عمل مفید باشند. در این زمینه، کتاب *اقتصاد کلان* جونز از جمله تلاش‌های انجام‌گرفته در جهت یک کتاب درسی با رویکرد حل مسئله است. نسخه سوم کتاب *اقتصاد کلان* جونز در ۲۱ فصل در ۲۰۱۴ تهیه شده است. فصل اول «مقدمه‌ای بر اقتصاد کلان» نام دارد که بیان‌گر نمای کلی کتاب است. «تعریف و نحوه چگونگی محاسبه تولید ناخالص داخلی» در فصل دوم بررسی شده است. «رشد اقتصادی بلندمدت و عملکرد کشورهای مختلف» موضوع فصل سوم است. فصل چهارم به «مدل‌سازی رشد اقتصادی با استفاده از تابع تولید کاب-داگلاس (Cobb-Douglas)» می‌پردازد. ضمن این‌که نقش سرمایه انسانی، تکنولوژی، و نهادها نیز سنجیده می‌شود. دو الگوی پایه‌ای رشد اقتصادی سولو (Solow) و رومر (Romer) موضوعات فصل پنجم و ششم را تشکیل می‌دهند. معرفی بازارهای کار و پول در فصول هفتم و هشتم انجام شده است. فصل نهم ارتباط تورم، بی‌کاری، و تولید را با معرفی منحنی فیلیپس و قانون اوکان (Okun) نشان می‌دهد. مطالعه موردی در خصوص بحران بزرگ سال ۲۰۰۸ آمریکا در فصل دهم مطرح شده است. منحنی «IS» و اجزای آن در فصل یازدهم بررسی شده است. معرفی منحنی «MP» و ترکیب آن با «IS» به منظور تحلیل چسبندگی تورم فصل دوازدهم کتاب را به خود اختصاص داده است. تجزیه و تحلیل عرضه کل و تقاضای کل و تکانه‌های آن‌ها در فصل سیزدهم بیان شده است. در فصل چهاردهم به تحلیل مجدد کساد بزرگ سال ۲۰۰۸ (که در فصل نهم معرفی شد) با استفاده از الگوهای «IS-MP» و رابطه اصطکاک مالی پرداخته شده است. مدل «DSGE» و کاربرد آن در فصل پانزدهم آورده شده است. در فصول شانزدهم تا بیستم به بررسی اجزای تقاضای نهایی پرداخته شده است. در این زمینه، مفاهیم مصرف، سرمایه‌گذاری، دولت، و صادرات و واردات (با تأکید بر تجارت بین‌الملل و مالیه بین‌الملل) مطرح و در پایان فصل آخر به بیان سؤالات مهم اقتصاد کلان پرداخته شده است که از نظر مؤلف تاکنون پاسخی برای آن‌ها یافت نشده است.

۵. مقایسه محتوای اثر با آثار مشابه ترجمه‌شده در ایران

تاکنون کتب مختلفی در حیطه اقتصاد کلان ترجمه شده است که، باتوجه به سرفصل‌های آموزش دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد در ایران و هم‌چنین اقبال استادان و دانشجویان، سه کتاب *اقتصاد کلان* برانسون (Branson) ترجمه شاکری (چاپ دهم ۱۳۸۶)، *اقتصاد کلان* منکیو ترجمه ارباب (چاپ دوم ۱۳۹۴)، و *اقتصاد کلان* رومر (Romer) ترجمه خلیلی عراقی و سوری (۱۳۹۶) برای مقایسه استفاده می‌شوند. جدول ۱ عناوین فصول هریک از چهار کتاب (برانسون، منکیو، جونز، و رومر) را نشان می‌دهد.

جدول ۱. عناوین فصول چهار کتاب *اقتصاد کلان* ترجمه‌شده مطرح در ایران

شماره فصل	برانسون	منکیو	جونز	رومر
۱	GNP تحقق‌یافته و بالقوه: نوسانات و رشد	علم اقتصاد کلان	مقدمه‌ای بر اقتصاد کلان	مدل رشد سولو
۲	مروری بر حساب‌های درآمد و تولید ملی	داده‌های اقتصاد کلان	اندازه‌گیری اقتصاد کلان	مدل افق نامحدود و مدل هم‌پوشانی نسل‌ها
۳	مقدمه‌ای بر تعیین درآمد: ضریب فزاینده	درآمد ملی: منابع ایجاد درآمد ملی و مصارف آن	مروری بر رشد اقتصادی بلندمدت	رشد درون‌زا
۴	تعادل طرف تقاضا: درآمد و نرخ بهره	پول و تورم	الگوی برای تولید	اختلاف درآمد بین کشورها
۵	مقدمه‌ای بر سیاست‌های پولی و مالی	اقتصاد باز	الگوی رشد سولو	نظریه دورتجاری حقیقی
۶	عرضه و تقاضا در بازار کار	بی‌کاری	رشد و ایده‌ها	چسبندگی اسمی
۷	تعادل در طرف عرضه: محصول و سطح قیمت	رشد اقتصادی: انباشت سرمایه و رشد جمعیت	بازار نیروی کار، دست‌مزدها، و بی‌کاری	مدل تعادل عمومی تصادفی پویای نوسانات
۸	تعادل در مدل ایستا	رشد اقتصادی: فناوری، تجربیات واقعی، و سیاست‌گذاری	تورم	مصرف
۹	سیاست‌های پولی و مالی و درآمدی	مقدمه‌ای بر نوسانات کوتاه‌مدت	مقدمه‌ای بر کوتاه‌مدت	سرمایه‌گذاری
۱۰	جست‌وجوی شغل، انعطاف‌ناپذیری دست‌مزدها، و بی‌کاری	تقاضای کل ۱: الگوی IS-LM	مروری اجمالی بر کساد بزرگ	بی‌کاری
۱۱	انتظارات عقلایی و سیاست تقاضا	تقاضای کل ۲: الگوی IS-LM	منحنی IS	تورم و سیاست پولی
۱۲	مصرف و مخارج مصرفی	بازگشت به اقتصاد باز: الگوی ماندل فلمینگ و نظام ارزی	سیاست پولی و منحنی فیلیس	کسری بودجه و سیاست مالی

نقد کتاب اقتصاد کلان (فرهاد ترحمی و محسن بهمنی) ۹

شماره فصل	برانسون	منکیو	جونز	رومر
۱۳	تقاضای سرمایه‌گذاری	عرضه کل: مبادله بین تورم و بی‌کاری	سیاست‌های تثبیت و چهارچوب عرضه کل و تقاضای کل	
۱۴	تقاضای پول	سیاست تثبیت اقتصادی	کساد بزرگ و مدل کوتاه‌مدت	
۱۵	عرضه پول	بدهی‌های دولت	مدل‌های DSGE مرز تحقیقات دورتجاری	
۱۶	سیاست پولی و مالی در مدل گسترش یافته	مصرف	مصرف	
۱۷	بخش خارجی و تراز پرداخت‌ها	سرمایه‌گذاری	سرمایه‌گذاری	
۱۸	تحلیل اقتصاد کلان وقتی بازارها تسویه نمی‌شوند	عرضه پول و تقاضای پول	دولت و اقتصاد کلان	
۱۹	تورم، بهره‌وری، و توزیع درآمد	مباحث پیشرفته در مورد نظریه ادوار تجاری	تجارت بین‌الملل	
۲۰	تورم و بی‌کاری: منحنی فیلیپس		نرخ ارز و مالیه بین‌الملل	
۲۱	مقدمه‌ای بر پویایی‌های تعدیل موجودی		مباحث متفرقه	
۲۲	رشد روندی در مدل ایستا			
۲۳	معرفی مدل‌های رشد			
۲۴	مدل اساسی رشد نئوکلاسیک‌ها			
۲۵	مدل اساسی گسترش یافته با تغییر فرض مربوط به پس‌انداز			
۲۶	قاعده طلایی و معرفی مدل‌های رشد بهینه			
۲۷	رشد میان‌مدت و میزان بی‌اطلاعی ما			

منبع: برانسون ۱۳۸۶؛ منکیو ۱۳۹۴؛ رومر ۱۳۹۶

باتوجه به سرفصل‌های ارائه‌شده، مهم‌ترین مزیت‌های کتاب جونز بر سه کتاب منکیو، برانسون، و رومر را می‌توان به صورت زیر به طور خلاصه بیان کرد:

الف) تحلیل اقتصاد کلان وقایعی که در سال‌های اخیر در اقتصاد دنیا رخ داده است. از باب نمونه، می‌توان اشاره کرد به بررسی اقتصادی کساد بزرگ در ۲۰۰۸ (فصل‌های ۱۰ و ۱۴ کتاب جونز).

ب) تأکید بر رشد اقتصادی بلندمدت و اختصاص یک فصل جداگانه به آن. این شاخص یکی از اساسی‌ترین شاخص‌های اقتصاد کلان است و به دلیل اهمیت بالای آن در اولویت قرار گرفته و در ابتدای کتاب (فصل ۳) بدان پرداخته شده است، زیرا زمانی که خواننده بداند متغیرها در شرایط معمول چگونه رفتار می‌کنند، نوسان‌های کوتاه‌مدت را بهتر درک می‌کند. این نگرش در کتب اقتصاد کلان منکیو و آسم اوغلو، لایسن، و لیست (Acemoglu, Laibson, and List 2017) نیز رعایت شده است.

ج) اختصاص یک فصل به رشد و ایده‌ها به منظور تبیین نوآوری و فراهم کردن زمینه برای مقایسه مدل سولو با مدل رومر.

د) معرفی مدل «DSGE» به صورت روان و ساده برای دانشجویان مقطع کارشناسی که به همراه یک نمونه کاربردی تشریح شده است. با توجه به این نکته که یکی از سرفصل‌های اقتصاد کلان پیشرفته دوره دکتری (نسخه بازنگری شده مصوب جلسه ۷۷ مورخ ۱۳۹۵/۶/۱۴ کمیسیون برنامه‌ریزی آموزش عالی) تحلیل آثار سیاست‌های اقتصادی در قالب این مدل‌هاست، آموزش آن به زبان ساده و در سطح دوره کارشناسی امری ارزشمند است. ضمن این که اهداف رفتاری برنامه درسی وزارت علوم را، که شامل آشنایی دانشجویان با آخرین دستاوردهای نظری و تجربی در مباحث اقتصاد کلان است، برآورده و توانایی‌های نظری و پژوهشی آن‌ها را در تحلیل مسائل اقتصاد تقویت می‌کند. این مدل در سطح گسترده‌تر در کتاب رومر (فصل هفتم) بررسی شده است.

ه) معرفی منحنی «MP» یکی از مزایای کتاب است که در دو کتاب دیگر به آن پرداخته نشده است و دانشجویان و علاقه‌مندان اقتصاد کلان را با نگرش کینزی جدید آشنا می‌کند. (و) اثر حاضر مفاهیم دو کتاب دیگر اقتصاد کلان را پوشش می‌دهد، ضمن این که کاستی کتاب برانسون مبنی بر چهارچوب سنتی در آموزش اقتصاد کلان (رویگرد سنتز نئوکلاسیک - کینزی) را ندارد. همان‌گونه که جدول ۱ نشان می‌دهد، کتاب جونز مفاهیم جامع‌تری را نسبت به کتاب منکیو در بر دارد. شایان ذکر است که در رویکرد سنتی دوره کوتاه‌مدت با مدل کینزی تحلیل می‌شود، ولی در بلندمدت اندیشه‌های نئوکلاسیک حکم فرماست. بعدها، سنتز منحنی فیلیپس را به سیستم خود اضافه کرد تا بتواند تورم را توضیح دهد. در واقع، سنتز نئوکلاسیک - کینزی تفسیر اقتصاد کینزی توسط گروهی از اقتصاددانان عمدتاً آمریکایی پس از جنگ جهانی دوم است. با توجه به انتقادهای وارده به مدل کینزی، از قبیل بی‌توجهی به بنیادهای اقتصاد خرد و مدل‌های رقابت ناقص و انحصاری و در نظر گرفتن انتظارات تطبیقی

نقد کتاب اقتصاد کلان (فرهاد ترحمی و محسن بهمنی) ۱۱

به جای انتظارات عقلایی، بهتر آن است که از رویکردهای نوین تر، نظیر کینزین های جدید، بهره جست.

ز) کتاب رومر اقتصاد کلان پیشرفته را با توجه به مدل های ریاضی مدنظر قرار می دهد. متن مربوط شامل تعداد زیادی روابط ریاضی است و لازم است که دانشجویان اطلاعات کافی در این خصوص داشته باشند. به بیان دیگر، فرض می شود که علاقه مندان با مباحث اقتصاد کلان پایه و مبانی آشنایی کامل دارند. از باب نمونه، مدل های رمزی - کاس - کوپمنز (Ramsey-Cass-Koopmans) (مدل افق نامحدود) و دایموند (Diamond) (مدل هم پوشانی نسل ها) در سطح کارشناسی بررسی نمی شوند. جامعه هدف کتاب رومر با جونز متفاوت است. با توجه به مفاهیم مطرح شده در کتاب جونز، هدف آشنایی دانشجویان با مفاهیم اولیه اقتصاد کلان است. پس از یادگیری موارد مربوط، زمینه به منظور انتقال دانش در سطح بالاتر (کتاب رومر) فراهم می شود. مزیت کتاب جونز بر رومر را می توان در مطالعات موردی (حقایق آشکار شده) بسیار زیاد دانست.

۶. بررسی کتاب از نظر جامعیت صوری

کتاب حاضر عمده مشخصه های یک متن درسی، از قبیل پیش گفتار، متن، توضیح منظم مطالب فصل، خلاصه مطالب فصل، جدول ها، نمودارها، و آمارها، را داراست. ضمن این که سرفصل های ارائه شده در کتاب اهداف و سرفصل های دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته علوم اقتصادی (مصوبه جلسه شماره ۸۶ مورخ ۱۳۹۵/۹/۱۴ کمیسیون برنامه ریزی آموزشی) را پوشش می دهد. آشنایی با ریاضیات در سطح کارشناسی رشته اقتصاد به منظور فهم روابط کفایت می کند. به علاوه، مباحث جدید اقتصاد کلان، که در سرفصل وزارت علوم وجود ندارند، نیز در آن مطرح شده است. البته این کتاب جزو منابع درسی وزارت علوم معرفی نشده و شایسته است در بازنگری جدید سرفصل های آن به برنامه درسی اضافه شود.

۷. برجستگی های محتوایی کتاب

مهم ترین برجستگی های محتوایی کتاب عبارت اند از:

الف) تحلیل پایه ای و ساده از مفهوم رشد اقتصادی بر پایه مدل سولو و رومر. خواننده ابتدا با تابع تولید کاب - داگلاس آشنا می شود و به آسانی نقش ایده ها و نوآوری را در شکل گیری رشد بلندمدت درمی یابد.

ب) استفاده از شاخص تورم به جای قیمت در تحلیل عرضه و تقاضای کل. به کارگیری شاخص تورم موجب می‌شود که خوانندگان به سادگی با مشکلاتی که تورم در یک اقتصاد به وجود می‌آورد آشنا شوند.

ج) از آن‌جاکه تحلیل نوسان‌های اقتصادی و آثار یک تکانه اقتصادی بر متغیرهای کلان دیگر با استفاده از «DSGE» صورت می‌گیرد، یک فصل از این کتاب به آن اختصاص داده شده است. به بیان دیگر، ارتباط اقتصاد کلان نظری و کاربردی در این فصل بیان شده است. از سوی دیگر، عدم به کارگیری ساختار «IS- MP» موجب شده است که کتاب کاستی‌های آن مدل را نداشته باشد. ذکر این نکته ضروری است که از دیدگاه رومر، مدل «IS- MP» دارای کاستی‌های زیر است: ۱. فاقد مبانی اقتصاد خرد است؛ ۲. سطح قیمت را برون‌زا در نظر می‌گیرد؛ ۳. انتظارات در مدل نقشی ندارد؛ ۴. پیچیدگی‌های اقتصاد را به چند رابطه جمعی شده محدود می‌کند؛ ۵. ایستاست و از هماهنگی و انتخاب بین‌زمانی و آینده‌نگر غفلت کرده است (میرجلیلی ۱۳۹۲).

د) تحلیل جداگانه تجارت بین‌الملل و مالیه بین‌الملل در فصل‌های ۱۹ و ۲۰ از دیگر ویژگی‌های این اثر است. مواردی نظیر انزوای تجاری، انتقال آزاد نیروی کار و برون‌سپاری براساس پژوهش منکیو، مشکلات بدهی‌های خارجی و کسری تجاری، سه‌گانه نرخ ارز باثبات، جریانات آزاد مالی، و استقلال سیاست پولی از جمله مفاهیمی است که در این دو فصل بررسی شده است.

ه) بررسی ارتباط کسری تجاری و کسری بودجه و اثر آن‌ها در تعیین نرخ ارز و تورم. با معرفی سه‌گانه سیاست‌گذاری در اقتصاد باز (سیستم نرخ ارز کشور، قوانین جریان سرمایه خارجی، و استقلال بانک مرکزی)، کتاب نشان می‌دهد که چگونه کشورهای نظیر آرژانتین و برزیل، که با ابرتورم و افت سریع ارزش پول ملی در ابتدای دهه ۱۹۹۰ مواجه بودند، با انتخاب صحیح در سه‌گانه سیاست‌گذاری توانستند در کم‌تر از یک دهه به تورم تک‌رقمی (۵ درصد) دست یابند.

ز) مطرح کردن مسائلی که در اقتصاد کلان هم‌چنان نیاز به بررسی بیشتر دارند و پاسخ قطعی برای آن‌ها مطرح نشده است.

ح) مطالعات موردی فراوان به منظور توضیح مطالب ارائه شده کمک بسیار زیادی به فهم مطالب و ارتباط نظریه و کاربرد می‌کند. جیمز هامیلتون (James Hamilton)، استاد اقتصاد دانشگاه کالیفرنیا، درخصوص نگرش غالب تجربی متن می‌گوید: «یکی از چیزهایی که من درباره این کتاب دوست دارم این است که می‌توانم بیش‌تر بر واقعیات تأکید کنم تا نظریه‌ها».

نقد کتاب اقتصاد کلان (فرهاد ترحمی و محسن بهمنی) ۱۳

ط) مطالب به صورت پیوسته و یک پارچه ارائه شده است. از باب نمونه، پس از بررسی الگوی رشد سولو در فصل پنجم، خواننده در فصل ششم با نوآوری و مدل رومر آشنا می‌شود. در پایان فصل ششم این دو مدل با یکدیگر ترکیب می‌شوند و چگونگی رشد بلندمدت توضیح داده می‌شود که در فصل سوم مقدمات آن بیان شده بود.

ی) مطرح کردن شاخص‌هایی که طبق مطالعات تجربی نقش بسیار مؤثری در رشد اقتصادی بلندمدت دارند. در این خصوص می‌توان به توضیح سرمایه انسانی در فصل هفتم کتاب اشاره کرد. ک) تمرکز بر مدل‌های پایه اقتصاد کلان یکی دیگر از مزایای کتاب است. نحوه ارائه متن به گونه‌ای است که برخی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین مدل‌های اقتصاد کلان (مانند مدل‌های رشد سولو و رومر) به ساده‌ترین وجه ممکن توضیح داده می‌شوند و زمینه را برای فهم مطالب پیشرفته‌تر فراهم می‌کنند.

ل) پیش‌بینی‌های صورت گرفته با مدل‌های ارائه شده در متن کتاب با حقایق آشکار شده در هر فصل نشان می‌دهد که چگونه مدل‌های مورد بحث در جهت شفاف کردن سیاست‌گذاری اقتصادی کمک می‌کنند. از باب نمونه، می‌توان به مطالعه موردی جنگ و احیای اقتصادی در فصل پنجم (الگوی رشد سولو) اشاره کرد که می‌توان از آن در تحلیل آتی جنگ روسیه و اوکراین استفاده کرد.

م) ذکر مواردی که از مشکلات فعلی اقتصاد ایران به‌شمار می‌آید. از باب نمونه، در صفحه ۲۰۹، طبق تحقیق رابرت شیمر (Robert Shimer)، آمده است: «تورم‌های جمعیتی مرتبط با دوره‌های رشد نرخ تولد فرزندان نیمی از تغییرات نرخ بی‌کاری را توضیح می‌دهند». این موضوع با توجه به نرخ بالای رشد جمعیت در دهه‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۷۰ و نرخ بی‌کاری بالای جوانان (۲۴/۲ درصد در زمستان ۱۴۰۱؛ جدیدترین آمار منتشر شده مرکز آمار ایران) می‌تواند مورد بحث باشد یا در صفحات ۲۴۹ و ۲۵۰ در خصوص تورم زیاد دو راه حل کاهش نرخ رشد پول و انضباط مالی (ترکیبی از مخارج کم‌تر و مالیات‌های بیش‌تر) پیش‌نهاد شده است. پرداخت وام‌های بدون پشتوانه و وام‌هایی که به‌سادگی در اختیار افراد با درآمد بسیار کم قرار می‌گیرد از جمله مواردی است که می‌تواند مورد توجه سیاست‌گذاران اقتصادی قرار گیرد (جونز ۱۳۹۴: ۲۸۳).

ن) ذکر موضوعات جذاب که می‌تواند در کشورهای دیگر نیز آزمون شود. مثلاً، می‌توان از تأثیر اقتصاد کلان در نتیجه انتخابات ریاست جمهوری نام برد (همان: ۲۷۳). مدل ارائه شده ری فیر (Ray Fair) از دوازده مورد رقابت انتخاباتی فقط در یک مورد خطا داشته است. در مدل

ارائه‌شده نرخ تورم در دوره ریاست‌جمهوری حزب حاکم و نرخ رشد اقتصادی در نُه‌ماهه منتهی به انتخابات مدنظر قرار گرفته است.

۸. بررسی انتقادی متن کتاب

۱.۸ نقد شکلی

باتوجه به این که کتاب، به‌عنوان یک متن درسی، مورد استفاده قرار می‌گیرد، باید تا حد امکان ایرادهای ویرایشی نداشته باشد. بررسی متن نشان می‌دهد که دقت کافی در این خصوص به‌عمل نیامده و نیاز مبرم و مجدد به ویراستاری دارد. در ادامه، به برخی از کاستی‌های موجود به‌عنوان نمونه اشاره می‌شود، زیرا کاستی‌های موجود بسیار زیاد است و ذکر همه آن‌ها مفید نخواهد بود. ذکر این نکته ضروری است که نارسایی عبارت ترجمه‌شده، ایرادهای ویرایشی، عدم رعایت فاصله‌گذاری بین کلمات، و هم‌چنین درج نادرست ارقام از جمله مواردی است که در این بخش آورده شده است. مثلاً، در بخش پیش‌گفتار موارد زیر به چشم می‌خورد:

۱. در ذیل عنوان «دو فصل درباب کساد بزرگ» این جمله آمده است: «فصل ده، بلافاصله پس از فصل مربوط به معرفی کوتاه‌مدت می‌آید». به‌جای این جمله نارسا، مترجمان محترم می‌توانستند از عبارت «پس از معرفی دوره کوتاه‌مدت در فصل ده مروری اجمالی بر کساد بزرگ می‌شود» استفاده کنند.

۲. پس از عنوان «بخش دوم: بلندمدت» آورده شده است: «فصل هفتم نیز به بررسی مهم‌ترین بازار در اقتصاد، یعنی بازار نیروی کار می‌پردازد»، که در این جمله حرف «ر» اضافه است.

۳. پس از عنوان «بخش چهارم: کاربردها و پایه‌های خرد» نوشته شده است: «فصل هفدهم نیز قیمت‌گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای مانند سهام و مسکن را مورد مذاقه قرار می‌دهد»، که به‌جای واژه «مذاقه» بهتر بود که از عبارت «بررسی دقیق» استفاده می‌شد.

۴. اسامی انگلیسی اقتصاددانان نظیر بارو، لوکاس، و منکیو می‌بایست در پانویس آورده می‌شد.

۵. واژه «سطح» به‌جای «سطحی» در آخرین صفحه پیش‌گفتار مترجمان به‌کار رفته است.

۶. پیش‌گفتار مترجمان از وسط صفحه شروع شده است؛ درحالی‌که لازم بود از ابتدای صفحه آغاز می‌شد.

۷. پیش‌گفتار فاقد صفحه‌گذاری است. ضمن این که بهتر بود پیش‌گفتار مترجمان قبل از مقدمه نویسنده آورده می‌شد تا اطلاعات مربوط به کتاب و ویژگی‌های آن به‌صورت مطلوب‌تری در اختیار خواننده قرار می‌گرفت.

نقد کتاب اقتصاد کلان (فرهاد ترحمی و محسن بهمنی) ۱۵

در ادامه و از باب نمونه، به برخی از کاستی‌ها در صفحات مختلف کتاب اشاره می‌شود. توضیح این نکته لازم است که موارد زیر بخشی از ایرادهای ویرایشی محسوب می‌شود. ۸ در نمودار ۵-۱ صفحه ۱۰ جای متغیرهای ورودی و خروجی اشتباه درج شده است. به بیان دیگر، در یک مدل اقتصادی تغییرات متغیرهای برون‌زا موجب تغییر در متغیر درون‌زا می‌شود که نمودار عکس این مطلب را بیان می‌کند.

۹. واژه globalization «بسط جهانی» ترجمه شده؛ در حالی که «جهانی‌سازی» واژه مناسب‌تری به نظر می‌رسد (همان: ۱۵).

۱۰. فصل «نیست» که باید به جای آن فصل «بیست» آورده می‌شد (همان).

۱۱. واژه «بهبودهی» که باید «بهبودهای» مورداستفاده قرار می‌گرفت (همان).

۱۲. در بسیاری از موارد فعل به صورت نادرست به کار رفته است. از باب نمونه، «نکته‌ای است که در فصل چهارده به تفصیل بررسی قرار شد» که باید به صورت «به تفصیل مورد بررسی قرار خواهد گرفت» آورده شود (همان: ۲۷).

۱۳. عبارت «میزان» دو بار در صفحه ۸۹ تکرار شده است.

۱۴. کلمه «دور و بر» در صفحه ۹۰ به کار رفته که بهتر بود از واژه «پیرامون» استفاده می‌شد.

۱۵. در صفحه ۹۱ شکست در خطوط متن نوشته شده وجود دارد که امری غیرمرسوم در متون درسی است.

۱۶. در صفحه ۹۴ جمله به صورتی نوشته شده که فعل در ابتدا آمده و فاعل در انتهای جمله ذکر شده است: «محور افقی GDP سرانه واقعی هر کشور را نسبت به ایالات متحده نشان می‌دهد و محور عمودی مقادیر پیش‌بینی شده توسط مدل را».

۱۷. در صفحه ۱۳۲ خط سوم، توان پارامتر بهره‌وری در رابطه ۵-۵ «سه دوم» صحیح است که به اشتباه «دو سوم» ذکر شده است.

۱۸. با وجود این که در برخی موارد در متن کتاب به قسمت‌های «الف» و «ب» نمودارهای ارائه شده ارجاع داده می‌شود، به روشنی قسمت‌های «الف» و «ب» در نمودار ترسیم شده تفکیک نشده است. مثلاً، در نمودارهای ترسیم شده در صفحات ۱۳۸، ۱۵۸، ۲۲۱، و ۲۶۰ این نکته رعایت نشده است.

۱۹. اشتباهات تایپی و املائی متعدد از جمله «می‌آید»، «جدیدتری»، «عکس‌العمل»، «بزرگ»، «تصریح»، «دارد»، «باز»، «ناکارای»، و «برابر» در صفحات ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۴۰، ۱۶۴، ۱۶۸، ۱۸۵،

۲۰۷، ۲۱۲، و ۲۲۷ که به ترتیب به صورت «آید»، «جدیدتر»، «عکس‌المل»، «برگ»، «تصریح»، «دراد»، «با»، «ناکارایی»، و «برای» آورده شده است.

۲۰. برخی اعداد به صورت صحیح درج نشده است، از جمله می‌توان به صفحات ۲۶۲، ۲۷۶، و ۲۹۲ اشاره کرد که در دو مورد اول عدد ۱۰۰۰۰ به اشتباه ۱۰۰۰ درج شده و در مورد آخر ۱/۷ به صورت ۷/۱ تایپ شده است.

۲۱. در صفحه ۲۸۷ میزان بسته نجات دارایی‌های مالی مربوط به بحران ۲۰۰۸، ۷۰۰ میلیون دلار ذکر شده است که در واقع ۷۰۰ میلیارد دلار صحیح است.

۲۲. فاصله بین کلمات در متن رعایت نشده است. مثلاً، کلمات «سیاست پولی»، «فاصله»، و «این سه مؤلفه» در صفحه ۳۳۹. این مسئله تقریباً در همه صفحات کتاب به چشم می‌خورد.

۲۳. استفاده نادرست از حروف ربط یکی از دیگر مشکلات متن است. مثلاً، در صفحه ۳۳۹ آورده شده: «بانک مرکزی چگونه نرخ بهره اسمی را تعیین کرده است. نیز به خوبی ...»، که به جای «نیز» باید عبارت «ضمن این که» به کار می‌رفت که متن خوانش روان‌تری داشته باشد.

۲۴. به کارگیری ویرگول در متن مورد توجه قرار نگرفته است. مثلاً، در صفحه ۳۳۹ و در عبارت «چگونه تولید کوتاه‌مدت نرخ تورم را در طول زمان تحت تأثیر قرار می‌دهد» بعد از کلمه «کوتاه‌مدت» نیاز به ویرگول است. گاهی ویرگول نابه‌جا به کار رفته است. برای نمونه، «نرخ بهره اسمی تعیین شده توسط بانک مرکزی، از منحنی MP»، که باید ویرگول قبل از منحنی MP حذف شود (همان: ۳۳۹).

۲۵. در بعضی موارد یک کلمه چند بار تکرار شده است. مثلاً، در صفحه ۳۴۰ چنین آمده است: «موجب ایجاد رکودها و رونق‌ها می‌شوند. این رکودها و رونق‌ها ...»، که می‌شد به جای رکودها و رونق‌های جمله دوم از واژه «این موارد» استفاده شود.

۲۶. گاهی در متن جملات ثقیل دیده می‌شود که فهم آن را دچار مشکل می‌کند. از باب نمونه، «تغییر در نرخ بهره اسمی، تا زمانی که توسط تغییرات تورم جبران نشود، سبب تغییر نرخ بهره حقیقی خواهد شد». همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، سه بار کلمه «تغییر» در یک جمله به کار رفته است (همان: ۳۴۲).

۲۷. یک مشکل دیگر متن جابه‌جایی عبارات است که مفهوم اقتصادی موضوع را عوض می‌کند. از باب نمونه، «نسخه‌ای پیچیده‌تر از رابطه فیشر وجود دارد که نرخ تورم واقعی را جای‌گزین نرخ تورم انتظاری می‌کند»، که در این بخش باید جای «نرخ تورم انتظاری» و «نرخ تورم واقعی» عوض شود (همان: ۳۴۳).

نقد کتاب اقتصاد کلان (فرهاد ترحمی و محسن بهمنی) ۱۷

۲۸. تطابق فعل و فاعل در بعضی موارد رعایت نشده است. مثلاً، «برای مدت کوتاه مدت ما از اقتصاد، به این تمایز توجه نشده و آن را اعمال نخواهد کرد» (همان: ۳۴۴).

۲۹. یکسان بودن نوع و اندازه فونت‌ها در متن رعایت نشده است. مثلاً، «MP» در صفحات ۳۴۰ و ۳۴۴ فونت‌های متفاوت دارد. به علاوه، معمولاً فونت انگلیسی دو شماره کوچک‌تر از فونت فارسی نوشته می‌شود، ولی چنین نکته‌ای در متن رعایت نشده است. از باب نمونه می‌توان به صفحه ۳۴۶ و نمودار «IS-MP» اشاره کرد.

۳۰. در نمودار صفحه ۳۴۴ باید $a=0$ در محور افقی قرار گیرد.

۳۱. استفاده از واژه‌های نامأنوس در متن، برای نمونه در صفحه ۳۴۵ آورده شده: «این دو نمودار در کنار هم چیزی را حاصل می‌کنند که در متون اقتصادی، نمودار IS-MP نامیده می‌شود»، در حالی که باید نوشته می‌شد: «در کنار هم نمودار IS-MP را ایجاد می‌کنند». یا در صفحه ۳۴۶ آورده شده: «انتقال منحنی IS به عقب خواهد شد»، که بهتر بود نوشته می‌شد: «منحنی IS به سمت پایین حرکت می‌کند». از دیگر مثال‌ها می‌توان به عبارات «حباب مسکن فروریزد» (همان: ۳۴۷)، «اقتصاد کساد یافته» (همان: ۳۵۴)، و «دریچه مدل» (همان: ۳۶۱) اشاره کرد.

۲.۸ نقد محتوایی

از آن جاکه نویسنده کتاب یکی از اقتصاددانان برجسته جهان است و، از سوی دیگر، کتاب مورد اشاره در بیش از یک صد دانشگاه آمریکا تدریس می‌شود، به دشواری می‌توان نقص یا کاستی‌ای بر مفاهیم آن مترتب شد. باین حال، کاستی‌های متن اصلی عبارت‌اند از:

الف) عدم تبیین مکاتب اقتصاد کلان. شاید به این دلیل که نویسنده از مکتب کینزی جدید است، بیان مکاتب اقتصاد کلان را، هر چند مختصر، ضروری ندانسته است، اما آشنایی با اندیشه‌های مختلف و جایگاه کتاب در این خصوص می‌تواند کمک زیادی به علاقه‌مندان کند.

ب) مثال عددی به منظور تبیین روابط ریاضی ارائه شده در متن آورده نشده است. گرچه ریاضیات ارائه شده در سطح کارشناسی رشته اقتصاد است. حل مثال عددی روابط بین متغیرهای اقتصادی را در یک مدل به خوبی مشخص می‌کند.

ج) امروزه در تحلیل سیاست‌گذاری اقتصاد کلان جنبه‌های استراتژیک (با نظریه‌بازی) در زمینه سیاست‌های بانک مرکزی، معافیت مالیاتی، و ناکارایی تخصیص بازار کار مورد استفاده

قرار می‌گیرد. باتوجه‌به این‌که نویسنده کتاب سعی بر ساده‌نویسی و آسان‌کردن مسائل مهم اقتصاد کلان داشته است، موارد بالا نیز می‌توانست در فصولی جداگانه بررسی شود. (د) همان‌گونه‌که ذکر شد، خاستگاه کتاب مکتب کینزی جدید است و نویسنده تلاش کرده بسیاری از اندیشه‌های این مکتب را بیان کند، اما در بیان برخی از موارد نظیر هزینه صورت غذا (menu costs) که می‌تواند موجب نوسان‌های کلان اقتصادی شود، غفلت شده است. باتوجه‌به نکات یادشده، علاقه‌مندان می‌توانند مطالب بالا را از سایر کتب معتبر در این زمینه نظیر *اقتصاد کلان جدید* نوشته اسنودان و وین مطالعه کنند. ضمن این‌که حل مثال‌های عددی می‌تواند از طریق کتاب *اقتصاد کلان منکیو* انجام شود.

۳.۸ نقایص مربوط به ترجمه کتاب

یکی از کاستی‌های بزرگ اثر حاضر نادیده‌گرفتن بخش‌های مهمی است که به فهم مطالب کمک زیادی می‌کند. با مقایسه متن اصلی و ترجمه‌شده موارد زیر مشاهده می‌شود:

الف) مفاهیم کلیدی؛

ب) سؤالات مروری؛

ج) تمرین‌های گوناگون، شامل سؤالات چهارگزینه‌ای، محاسبه‌ای، و تشریحی؛

د) تمرین‌های کاربردی؛

ه) واژه‌نامه.

هیچ‌یک از موارد بالا در ترجمه کتاب لحاظ نشده است. این امر نقص بزرگی محسوب می‌شود، زیرا هریک از بخش‌های یادشده در یادگیری و فهم مطالب بسیار مؤثر است، به‌خصوص آن‌که کتاب به‌عنوان یک متن درسی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۴.۸ تحلیل کیفیت چاپ کتاب

اثر حاضر در قطع وزیری و در ۶۹۳ صفحه به‌چاپ رسیده است. جلد آن شومیز است و صحافی آن نسبت به استفاده مداوم مقاوم است. طرح جلد از نسخه اصلی کتاب گرفته شده است؛ به‌گونه‌ای‌که روند رشد بلندمدت را در کشورهای جهان تداعی می‌کند. فونت مورد استفاده «B Zar14» است که برای خواندن آسان متن کفایت می‌کند. مشکل اصلی کتاب

رسم نمودارها به صورت غیررنگی است که در مقایسه با متن اصلی کیفیت آن را بسیار نازل تر نشان می دهد.

۹. نتیجه گیری

کتاب *اقتصاد* جونز یکی از کتب معتبر و به روز اقتصاد کلان مکتب کینزی جدید است که برای اولین بار در ایران ترجمه شده است. محتوای اثر نشان می دهد که به منظور تدریس در دوره های کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته اقتصاد بسیار مناسب است. عمده مشخصه های یک متن درسی از قبیل پیش گفتار، متن، توضیح منظم مطالب فصل، خلاصه مطالب فصل، جدول ها، نمودارها، و آمارها را داراست. ضمن این که سرفصل های ارائه شده در کتاب اهداف و سرفصل های دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته علوم اقتصادی را پوشش می دهد، اما ترجمه انجام گرفته دارای نارسایی های زیادی در خصوص عبارت ترجمه شده، ایرادهای ویرایشی، عدم رعایت فاصله گذاری بین کلمات، و هم چنین ذکر نادرست ارقام است. بنابراین، نیاز مبرم و مجدد به ویراستاری دارد. مهم تر آن که بخش های مفاهیم کلیدی، سؤالات مروری، تمرین ها، و واژه نامه در متن ترجمه حذف شده است که کاستی بزرگی محسوب می شود. حقایق آشکار شده متنوع در کتاب جونز این نکته را می آموزد که می توان کتب معتبر درسی را با مسائل روز اقتصاد به خوبی پیوند داد. به علاوه، ذکر مثال های عددی در خصوص روابط موجود در کتاب در چاپ های بعد به فهم بیشتر مطالب کمک می کند. ترجمه یکی از متون معتبر اقتصاد کلان ضرورت تحلیل های کاربردی و ارتباط آن با مفاهیم نظری در خصوص اقتصاد ایران را ایجاد می کند. از آنجاکه کتاب دارای مطالعات متنوع کاربردی از اقتصاد آمریکاست، این امکان را فراهم می آورد که اثری مجزا با توجه به داده های اقتصاد ایران و مفاهیم این کتاب تألیف شود.

کتاب نامه

برانسون، ویلیام (۱۳۸۶)، *تئوری و سیاست های اقتصاد کلان*، ترجمه عباس شاکری، تهران: نشر نی.
جونز، چارلز (۱۳۹۴)، *اقتصاد کلان*، ترجمه اسفندیار جهانگرد و مهدی کرامت فر، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی.

رومر، دیوید (۱۳۹۶)، *اقتصاد کلان پیشرفته*، ترجمه منصور خلیلی عراقی و علی سوری، تهران: نور علم.
سالواتوره، دومینیک (۱۳۷۶)، *اقتصاد مدیریت*، اقتباس و تألیف غلام حسین خورشیدی و منوچهر سلطانی، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی.

۲۰ پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، سال ۲۳، شماره ۱، بهار ۱۴۰۲

منکیو، گریگوری (۱۳۹۴)، *اقتصاد کلان*، ترجمه حمیدرضا ارباب، تهران: نشر نی.

میرجلیلی، سیدحسین (۱۳۹۲)، «بررسی دو متن درسی در اقتصاد کلان»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، ش ۲، س ۱۳.

واعظ برزانی، محمد و وحید مقدم (۱۳۸۸)، طرح تحقیقاتی ارزیابی تلفیقی کتب اقتصاد کلان ایران.

واعظ برزانی، محمد (۱۳۸۷)، «نقد و بررسی کتاب سیر تحول در تجزیه و تحلیل‌های اقتصاد کلان»، فصل‌نامه فرهنگ، ش ۲.

واعظ برزانی، محمد (۱۳۹۲)، «بررسی و نقد کتاب اقتصاد کلان»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، ش ۱، س ۱۳.

Acemoglu, D., D. Laibson, and J. List (2017), *Economics*, Global Edition, Pearson Education Limited.

Blanchard, O. (2011), *Macroeconomics*, Prentice-Hall.

Hamilton, J. (2015), "Review of Macroeconomics by Charles Jones",
<<https://econbrowser.com/archives/2015/02/review-of-macroeconomics-by-charles-jones>>.

Jones, C. (2013), *Macroeconomics*, Norton & Company.

Mankiw, G. (2006), "The Macroeconomist as Scientist and Engineer", *Harvard Institute of Economic Research, Discussion Paper*, no. 2121.

Mishkin, F. (2012), *Macroeconomics Policy and Practice*, Addison-Wesley.

Romer, D. (2000), "Keynesian Macroeconomics without the LM Curve", *Journal of Economic Perspectives*, vol. 14, no. 2.

Snowdon, B. and V. Howard (2005), *Modern Macroeconomics: Its Origins, Development and Current State*, Edward Elgar Pub.

Williamson, S. (2011), *Macroeconomics*, The Pearson Series in Economics.